

Sygn. akt: I C 736/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym: Przewodniczący: SSO Juliusz Ciejek

Protokolant: p.o. sekr. sąd. A. K.

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2019 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. K. (1)**

przeciwko **Z. S. (1) i K. S.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną wobec wierzyciela M. K. (1) czynności dłużnika Z. S. (1) i obdarowanej K. S. w postaci umowy darowizny udziału wynoszącego 1/2 w prawie własności nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym o powierzchni użytkowej 112 m⁽²⁾, położonej w W. przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr (...), zawartej przez pozwanych w dniu 27 maja 2015 r. przed notariuszem J. P. z Kancelarii Notarialnej w G., za repertorium (...), dla ochrony wiarygodności powoda wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie (...),

II. oddala powództwo wobec pozwanego Z. S. (1),

III. zasądza od pozwanej K. S. na rzecz powoda M. K. (1) kwotę 8.317 (osiem tysięcy trzysta siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 5.417 (pięć tysięcy trzysta siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

IV. nakazuje ściągnąć od pozwanej K. S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 4.600 (cztery tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów sądowych,

V. zasądza od powoda na rzecz pozwanego Z. S. (1) kwotę 5.417 (pięć tysięcy trzysta siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 736/18

UZASADNIENIE

W dniu 6 września 2018 r. **powód M. K. (1)** wniósł do Sądu Okręgowego w S. pozew przeciwko Z. S. (1) i K. S. , który został przez niego doprecyzowany w piśmie z dnia 25 stycznia 2019 r. o uznanie za bezskuteczną wobec niego czynności dłużnika – darczyńcy Z. S. (1) i obdarowanej K. S. w postaci umowy darowizny udziału wynoszącego 1/2 w prawie własności nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym o powierzchni użytkowej 112 m⁽²⁾, położonej w W. przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr (...), zawartej przez pozwanych w dniu 27 maja 2015 r. przed notariuszem J. P. z Kancelarii Notarialnej w G., za rep. (...), dla ochrony jego wiarygodności wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego

w O. z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie (...). Ponadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych. Wartość przedmiotu sporu określił na 150.000 zł.

W uzasadnieniu wskazał, że w związku z wystąpieniem przez niego ze spółki prowadzonej pod firmą - (...) M. K., Z. Z., pozostali wspólnicy, w tym Z. S. (1), zobligowani byli do rozliczenia wniesionego przez niego udziału kapitałowego. Z uwagi na zapłatę m.in. przez pozwanego tylko jego części, w dniu 7 października 2014 r. zainicjował on postępowanie przed Sądem Okręgowym w O. V Wydziałem Gospodarczym o jego pozostałą spłatę. W dniu 28 maja 2015 r. sąd w sprawie o sygn. akt (...) wydał wyrok – poprzedzony wydaniem w dniu 16 lutego 2015 r. nakazu zapłaty, w którym uwzględnił jego powództwo w całości. Dalej wskazał, że na podstawie tytułu wykonawczego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z jego wniosku wszczęto egzekucję. W jej toku dowiedział się, że Z. S. (1) darował swojej córce K. S. udział wynoszący 1/2 w prawie własności nieruchomości o wartości 150.000 zł. Pozwana K. S. będąc osobą bliską dla dłużnika wiedziała o tym, że jej ojciec rozporządzając składnikami swojego majątku, działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, w tym powoda. Świadczy o tym fakt, że jeszcze przed wstąpieniem powoda ze spółki była w niej zatrudniona, a zatem miała pełną wiedzę o wysokości udziału, którą m.in. jej ojciec był zobowiązany do zapłaty na jego rzecz. (k. 4-6, 51)

Na skutek **wniosku powoda** o zwolnienie od opłaty sądowej od pozwu postanowieniem z dnia 4 października 2018 r. Sąd Okręgowy w S. zwolnił go od kosztów sądowych w części, tj. od opłaty sądowej przekraczającej kwotę 2.900 zł. (k. 15-15v, 19)

Pozwani **Z. S. (1) i K. S.** w odpowiedzi na pozew przed wdaniem się spór, co do istoty sprawy podnieśli zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu Okręgowego w S. oraz wnieśli o przekazanie sprawy do rozpoznania do Sądu Okręgowego w O.. Ponadto podnieśli zarzut braku legitymacji biernej po stronie pozwanego, wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazali, że w okresie przeniesienia własności udziału w nieruchomości wskazanej przez powoda nie istniała żadna wierzytelności w stosunku do niego, gdyż wyrok Sądu Okręgowego w O. zapadł dopiero po zawarciu między pozwanymi umowy darowizny. Po wydaniu tego wyroku pozwany wniósł przeciwko powodowi do Sądu Okręgowego w O. pozew o zapłatę kwoty 100.000 zł tytułem niewniesienia przez powoda wartości wkładu do (...). M. K., Z. Z.. Dalej podli, że z powyższego wynika, że pomiędzy powodem, a pozwanym wcześniej funkcjonowały relacje o charakterze gospodarczym oraz, że roszczenia z nich wynikające nie zostały dotychczas zaspokojone. Dalej podali, że powód nie wykazał ani istnienia swojej wierzytelności, ani nie wskazał, aby czynność prawna dokonana pomiędzy pozwanymi zmierzała do jego pokrzywdzenia, jako wierzyciela. Ponadto ich zdaniem nie wykazał on, że pozwany w wyniku zawartej umowy stał się nie wypłacalny, albo stał się niewypłacalny w stopniu wyższym niż był przed dokonaniem czynności. (k. 30-31)

Postanowieniem z dnia 16 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w S. stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania tut. Sądowi, jako właściwemu miejscowo. (k. 41)

Na wezwanie Sądu Okręgowego w O., pismem z dnia 25 stycznia 2019 r. **pełnomocnik powoda** wskazał, że niniejszym powództwem zmierza do ochrony jego wierzytelności wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie(...). (k. 51)

Na rozprawie w dniu 28 maja 2019 r. chcąc uczynić zadość art. 533 k.c. **pełnomocnik pozwanego** wskazał mienie w postaci lokalu niemieszkalnego o powierzchni użytkowej 40,00 m², położonego w K. przy ul. (...), objętego księgą wieczystą nr (...) podając, że z niego może być prowadzona egzekucja na rzecz powoda. (k. 115-115v)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2010 r. w (...). M. K., Z. Z. było 4 wspólników - M. K. (1), Z. Z. (2), Z. S. (1) i M. S. (1). W dniu 21 maja 2013 r. wspólnicy zawarli porozumienie w sprawie zasad wystąpienia M. K. (1) i Z. Z. (3) ze spółki i podjęli uchwałę nr (...), stanowiącą,

że m.in. pozostający wspólnicy zapłacą na rzecz wspólników występujących przysługujące im udziały kapitałowe w kwotach po 217.675,75 zł w terminie 70 dni od podjęcia uchwały. Wspólnicy pozostający w spółce dokonali na rzecz występującego M. K. (1) zapłaty kwoty jedynie w wysokości 30.000 zł

(bezsporne, nadto: porozumienie – k. 25-26, uchwała – 24, wyciąg z rachunku – k. 29-30, potwierdzenie przelewu – k. 29-30 w: aktach (...))

Z uwagi na brak spłaty w całości należnego udziału kapitałowego w dniu 7 października 2014 r., M. K. (1) zainicjował postępowanie przed Sądem Okręgowym w O. V Wydziałem Gospodarczym. Sąd nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 16 lutego 2015 r. w sprawie (...) nakazał pozwanym Z. S. (1) i M. S. (1), aby zapłacili solidarnie m.in. powodowi M. K. (1) kwotę 187.675,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 2013 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. Z uwagi na złożenie przez pozwanych skutecznego sprzeciwu nakaz utracił moc.

(bezsporne, a nadto: nakaz zapłaty - k. 57, sprzeciw – k.68-70 w: aktach(...))

W dniu 27 maja 2015 r. Z. S. (1) i G. S. darowali swojej córce K. S. prawo własności nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym o powierzchni użytkowej 112 m², położonej w W. przy ul. (...), objętej księgą wieczystą nr (...). Wartość darowizny została określona na kwotę 300.000 zł. Pozwana K. S. oświadczyła, że darowiznę przyjmuje.

(bezsporne, a nadto: akt notarialny z dnia 27 maja 2015 r. rep. (...) – k. 96-99)

W dniu 28 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w O. w sprawie o sygn. akt (...) wydał wyrok, w którym zasądził od Z. S. (1) i M. S. (1) solidarnie na rzecz powoda M. K. (1) kwotę 187.675,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 31 lipca 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 3.608,50 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. W dniu 15 stycznia 2016 r. wyrokowi została nadana klauzula wykonalności.

(bezsporne, a nadto: wyrok – k. 136, postanowienie – k. 252v w: aktach (...))

M. K. (1) wystąpił przeciwko Z. S. (1) do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. S. D. o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Wierzytelność powoda nie została zaspokojona w całości.

(niezaprzeczone)

W dniu 20 kwietnia 2019 r. M. K. (1) skierował do Z. S. (1) oświadczenie o potrąceniu wierzytelności wynikającej z zapadłego w/w sprawie prowadzonej pod sygn. akt (...) wyroku z wierzytelnością w kwocie 100.000 zł przysługującą Z. S. (1) wobec niego w kwocie 100.000 zł na podstawie wyroku Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 19 marca 2019 r. wydanego w sprawie o sygn. akt (...). Po dokonaniu potrącenia wierzytelność Z. S. (1) stwierdzona w/w wyrokiem sądu wobec M. K. (1) wynosi 150.693,52 zł

(bezsporne, a nadto: oświadczenie o potrąceniu – k. 116-117)

Nieruchomość stanowiąca lokal niemieszkalny o powierzchni użytkowej 40,00 m⁽²⁾, położona w K. przy ul. (...), objęta księgą wieczystą nr (...) należy do (...) Z. S. i M. S. w K.. Jest ona obciążona pięcioma hipotekami przymusowymi łącznie przekraczającymi kwotę 300.000 zł.

(dowód: wydruk z księgi wieczystej nr (...) – k. 118-127)

Sąd zważył, co następuje:

Wobec tak ustalonego stanu faktycznego powództwo podlegało uwzględnieniu, aczkolwiek jedynie, co do pozwanej K. S.. W odniesieniu do pozwanego Z. S. (1) należało je oddalić z uwagi na brak przez niego legitymacji biernej w niniejszym procesie.

Dokonując oceny zgłoszonego powództwa, należy przede wszystkim wskazać, iż zgodnie z art. 527 § 1 k.c., gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Stosownie do § 2 powołanego artykułu czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 527 § 3 k.c.).

Z analizowanego artykułu wynika, że przesłankami skargi pauliańskiej są: 1) dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, 2) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, 3) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela oraz 4) wiedza lub możliwość (przy zachowaniu należytej staranności) dowiedzenia się o takim działaniu dłużnika przez osobę trzecią.

Wskazane wyżej przesłanki muszą być spełnione łącznie, aby wierzyciel mógł skorzystać z żądania uznania czynności prawnej za bezskuteczną. Korzystanie ze skargi pauliańskiej wymaga zasadniczo istnienia wierzytelności podlegającej ochronie. Co istotne, to na wierzycielu – zgodnie z regułą określoną w art. 6 k.c. – spoczywa ciężar udowodnienia wystąpienia wszystkich przesłanek uzasadniających skargę pauliańską.

Niemniej jednak trzeba pamiętać o regulacji zawartej w art. 528 k.c., zgodnie z którą jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W niniejszym procesie skargą pauliańską została zaskarżona umowa darowizny nieruchomości zawarta w dniu 27 maja 2015 r. między pozwaną K. S. a jej ojcem Z. S. (1) (dłużnikiem powoda), a więc czynność prawna dokonana pod tytułem darmym. Jeśli zaś chodzi o uzyskanie korzyści majątkowej „bezpłatnie” w rozumieniu art. 528 k.c. to obejmuje ona wszelkie czynności prowadzące do uzyskania korzyści, które obiektywnie nie znalazły odpowiedniego ekwiwalentu. Bezpłatną korzyścią majątkową jest każda korzyść, w zamian, za którą osoba trzecia nie spełniła ani nie zobowiązała się spełnić jakiegokolwiek ekwiwalentnego świadczenia w ramach jakiegokolwiek stosunku prawnego (por. P. Machnikowski (w:) Kodeks..., s. 950). Korzyść ta może być uzyskana w wyniku darowizny oraz każdego innego, pod warunkiem, że osoba, która dokonała tego przysporzenia, nie otrzymała w zamian korzyści majątkowej stanowiącej ekwiwalent tego przysporzenia.

Pozwana na skutek umowy z dnia 27 maja 2015 r. nieodpłatnie stała się właścicielem darowanej nieruchomości, a z prawem własności, jak wiadomo, wiąże się szereg uprawnień określonych w art. 140 k.c., w tym uprawnienie do rozporządzania rzeczą, tj. możliwość zbycia, zamiany na inną nieruchomość czy też obciążeniem hipoteką w celu uzyskania kredytu.

Przyjmując, że umowa z dnia 27 maja 2015 r. była umową darowizny, stosownie do przywołanego wyżej art. 528 k.c. nie ma znaczenia, czy pozwana, jako osoba, która uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że jej ojciec Z. S. (1) działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W przypadku czynności nieodpłatnych możliwość wystąpienia przez wierzyciela z żądaniem uznania czynności za bezskuteczną została uniezależniona od wiedzy osoby trzeciej o działaniu przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli. Tak, więc art. 528 k.c. uwalnia wierzyciela od obowiązku wykazania po stronie osoby trzeciej wiedzy odnośnie działania przez dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Jednocześnie osoba trzecia nie może się uwolnić od odpowiedzialności również wtedy, gdy wykaże, że nie wiedziała i przy zachowaniu należytej staranności

nie mogła się dowiedzieć o pokrzywdzeniu wierzycieli. Nawet udowodnienie przez osobę trzecią, że nie wiedziała i – mimo zachowania najwyższej staranności – nie mogła się dowiedzieć o pokrzywdzeniu wierzycieli, nie zwalnia jej od odpowiedzialności wobec wierzyciela. Wiedza osoby trzeciej w tym zakresie jest całkowicie obojętna i nie podlega badaniu przez sąd przy rozpoznawaniu sprawy wszczętej na skutek skargi pauliańskiej. Innymi słowy, stan podmiotowy osoby trzeciej nie ma znaczenia, a do zaskarżenia czynności prawnej wystarczy spełnienie pozostałych warunków określonych w art. 527 § 1 i 2 k.c.

Co ważne, w doktrynie przyjmuje się, że w sytuacji, gdy bezpłatne korzyści przypadają osobom bliskim dłużnika, należy zastosować wyłącznie art. 528 k.c. jako przepis dalej idący, z pominięciem domniemań wynikających z art. 527 § 3 i 4 k.c. (zob. Komentarz do art. 528 kodeksu cywilnego, A. Rzetecka-Gil, LEX). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 grudnia 2005r. (sygn. akt (...), LEC nr (...)), stwierdzając, że przepis art. 528 k.c. statuuje surowsze przesłanki uznania czynności za bezskuteczną, niż czyni to § 3 art. 527 k.c. Jeżeli zatem ten drugi z wymienionych przepisów dostatecznie pewnie usprawiedliwia żądanie strony powodowej, tj. odwoływanie się do pierwszego z nich jest bezprzedmiotowe.

Mając wyżej przedstawione okoliczności na uwadze, Sąd uznał, że okoliczność, czy pozwana wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o tym, że Z. S. (1), dokonując na jej rzecz darowizny nieruchomości, a więc czynności nieodpłatnej, działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, nie jest istotna i nie może zmierzać do uwolnienia pozwanej od odpowiedzialności wobec powoda, jako wierzyciela jej ojca.

W dalszej części uzasadnienia należało się zastanowić nad tym, czy w niniejszej sprawie zostały spełnione pozostałe określone w art. 527 k.c. warunki pozwalające na częściowe uznanie umowy darowizny z dnia 27 maja 2015 r. za bezskuteczną.

Przede wszystkim należy wskazać, że w toku niniejszego postępowania powód dokładnie oznaczył wysokość wierzytelności mających być chronioną skargą pauliańską oraz wskazał tytuł, z którego ona wynika. Co więcej, wierzytelność ta została stwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądu, którym sąd rozpoznający niniejszą sprawę – stosownie do art. 365 § 1 k.p.c. – jest związany. Dopóki orzeczenie to nie zostało wzruszone w drodze nadzwyczajnych środków zaskarżenia, dopóty sąd nie może kwestionować jego treści ani dokonywać oceny jego zasadności pod względem merytorycznym. Zresztą pełnomocnik pozwanych na rozprawie w dniu 30 kwietnia 2019 r. oświadczył, że okolicznością bezsporną jest fakt, że od października 2014 r. toczył a się przeciwko Z. S. (1) z powództwa powoda sprawa o zapłatę kwoty ponad 187.000 zł. Jeśli natomiast chodzi o zarzut pozwanego, w którym podniósł on, że w okresie dokonywania między pozwanymi przedmiotowej czynności prawnej, nie istniała żadna wierzytelność w stosunku do powoda, to jest on ze swej istoty błędny. Jak ustalono, bowiem w stanie faktycznym wszyscy współnicy (...) M. K., Z. Z. w dniu 21 maja 2013 r. zawarli porozumienie w sprawie zasad wystąpienia m.in. powoda ze spółki i jednocześnie podjęli uchwałę nr (...)o zapłacie przez pozostających w spółce współników na rzecz współników występujących przysługujących im udziałów kapitałowych w kwotach po 217.675,75 zł w terminie 70 dni od podjęcia uchwały. Mając natomiast na uwadze treść art. 120 k.c. oraz stanowisko doktryny (w tym m.in. K., B., System prawa prywatnego, Tom 2., 2002, s. 574) **wymagalność roszczenia jest to** dzień, w którym dłużnik może spełnić świadczenie w sposób zgodny z treścią zobowiązania, zaś wierzyciel może postawić skuteczne żądanie, aby dłużnik uczynił powyższemu zadość, tj. może żądać zwrotu jego roszczenia (tak J. Ignatowicz (w:) System prawa cywilnego, t. I, 1985, s. 814). Powyższe, zatem niewątpliwie świadczy, że w dniu zawarcia umowy darowizny, tj. w dniu 27 maja 2015 r. wierzytelność powoda wobec pozwanego była już wymagalna.

Dalej trzeba się również zgodzić ze stanowiskiem powoda, że na skutek dokonania przez Z. S. (1) zaskarżonej czynności obejmującej darowiznę nieruchomości doszło do jego pokrzywdzenia, jako wierzyciela.

Należy wyraźnie zaznaczyć, iż okoliczności składające się na ocenę pokrzywdzenia wierzycieli ocenia się nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili wystąpienia wierzyciela ze skargą pauliańską (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001r., sygn. akt(...), LEX nr 52793; wyrok z dnia 23 lipca 2003r., sygn. akt (...), LEX nr 121702; wyrok z dnia 29 czerwca 2004r., sygn. akt (...), LEX nr 174173), a

w razie zajścia zmian w tym zakresie – według chwili orzekania. W innym wyroku z dnia 15 czerwca 2005r. (sygn. akt (...), LEX nr 177223) Sąd Najwyższy stwierdził, że o uwzględnieniu powództwa ze skargi pauliańskiej rozstrzyga nie chwila powstania pokrzywdzenia, lecz okoliczność, czy istnieje ono w chwili orzekania. Wynika to z samej istoty skargi pauliańskiej. Odpadnięcie przesłanki „pokrzywdzenia” oznacza, że wierzyciela nie ma, przed czym „bronić”. W nowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego również podkreśla się, że miarodajną chwilą dla ustalenia, czy dokonana przez dłużnika czynność powoduje pokrzywdzenie wierzyciela jest istnienie stanu pokrzywdzenia wierzyciela na dzień orzekania w sprawie wszczętej takim powództwem. Ocena zasadności skargi pauliańskiej wymaga ustalenia, czy pokrzywdzenie wierzyciela zachodzi w chwili orzekania. W innym momencie nie wiadomo, bowiem, czy prawo zaspokojenia doznało uszczerbku. Miarodajnie można to ocenić dopiero w chwili poszukiwania zaspokojenia (zob. wyrok z dnia 19 lutego 2010 r., sygn. akt (...), LEX nr 852580, z dnia 5 marca 2008 r., sygn. akt (...), LEX nr 393871). W tym miejscu należy nadto zauważyć, że pomimo dokonania potrącenia wzajemnych wierzytelności między powodem, a pozwanym (art. 498 i 499 k.c.), powód nadal pozostaje pokrzywdzony, albowiem jego wierzytelność stwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądu gospodarczego wynosi 150.693,52 zł, zgodnie z treścią oświadczenia o potrąceniu, czego pozwany nie zaprzeczył.

Podsumowując powyższe uwagi, należy stwierdzić, że rzeczywista niewypłacalność dłużnika lub jej wyższy stopień musi istnieć w chwili wystąpienia ze skargą paulińską i w chwili orzekania przez sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie również i przesłanka pokrzywdzenia powoda, jako wierzyciela została spełniona. Przy czym o niemożliwości skutecznej egzekucji przez powoda (wierzyciela) świadczy również fakt, że pozwana w toku niniejszego procesu próbowała uczynić zadość swojemu uprawnieniu wynikającemu z art. 533 k.c. i próbowała wskazać mienie dłużnika, które – zgodnie z jej zamierzeniami – miało być wystarczające do zaspokojenia wierzyciela. Ostatecznie mienie to okazała się własnością spółki, nie zaś pozwanego. Należy, zatem stwierdzić, że pozwana przyznała, że w ramach umowy z dnia 27 maja 2015 r. uzyskała korzyść majątkową oraz, że pozwany, a jej ojciec stał się nie wypłacalny bądź też niewypłacalny w stopniu wyższym niż był przed dokonaniem tej czynności. Bezspornym jest, zatem, że pozwany nie ma żadnego majątku, z którego powód zaspokoiłby roszczenia stwierdzone wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie o sygn. akt(...). W następstwie nieodpłatnego przeniesienia własności nieruchomości Z. S. (1) wyzbył się trwałego składnika majątku, z którego można byłoby wyegzekwować wynikające z powołanego orzeczenia należności pieniężne przysługujące powodowi.

Powyższe okoliczności wystarczają w ocenie Sądu do uznania, że kwestionowana w niniejszym postępowaniu czynność prawna obejmująca darowiznę nieruchomości została dokonana z pokrzywdzeniem powoda.

W tych okolicznościach Sąd przyjął, że wyzbycie się przez dłużnika powoda M. K. (1) nieodpłatnie nieruchomości pozbawiło go choćby częściowego uzyskania zaspokojenia wierzytelności objętych orzeczeniem sądu i tym samym w następstwie dokonanej darowizny doszło do jego pokrzywdzenia.

Przechodząc dalej, należy stwierdzić, iż dla uznania czynności prawnej za bezskuteczną wystarczające jest, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Samo pokrzywdzenie wierzyciela nie musi być objęte zamiarem dłużnika, wystarczy, żeby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Innymi słowy, wystarczająca będzie u dłużnika świadomość możliwości wystąpienia pokrzywdzenia. W świetle ugruntowanego w tym zakresie orzecznictwa wynika, że świadomość pokrzywdzenia nie musi dotyczyć osoby konkretnego wierzyciela, wystarczy świadomość pokrzywdzenia wierzycieli w ogóle. Może ona dotyczyć innego wierzyciela niż wierzyciel, który żąda uznania czynności za bezskuteczną (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 10 stycznia 1995r., sygn. akt (...), OSP 1995, z. 10, poz. 206; wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 19 listopada 1997r., sygn. akt (...) Apel.-W-wa 1998, (...), s. 36). Świadomość działania z pokrzywdzeniem wierzycieli musi istnieć w dacie dokonywania zaskarżonej skargą pauliańską czynności prawnej. W niniejszej sprawie pozwany stał się dłużnikiem powoda zdecydowanie wcześniej, niż zawarto przedmiotową umowę darowizny (2015 r.), bowiem już w 2013 r. Należy, zatem stwierdzić, że w chwili jej dokonywania wiedział doskonale, że w momencie zawierania umowy darowizny roszczenia przysługujące M. K. (1) względem niego były już wymagalne i tym samym miał on obowiązek spełnić świadczenia na rzecz powoda.

Powyższe oznacza, że w chwili dokonywania na rzecz pozwanej darowizny nieruchomości, Z. S. (1) był świadomy istnienia wymagalnych wierzytelności wobec powoda. Biorąc pod uwagę znaczną wysokość zobowiązań Z. S. (1) w stosunku do powoda oraz brak innych wartościowych składników majątkowych, z których powód mógłby uzyskać zaspokojenie, Sąd uznał, że dłużnik powoda w dacie dokonywania zaskarżonej czynności miał świadomość, iż w wyniku podejmowanych działań może być niewypłacalny lub stan jego niewypłacalności może się powiększyć. Dodatkowo, jeśli porównać wartość nieruchomości przeniesionej na pozwanego z wysokością zobowiązań względem powoda, nie sposób dojść do wniosku, że Z. S. (1) nie zdawał sobie sprawy, iż w następstwie przeniesienia udziału w własności nieruchomości nie będzie w stanie, chociaż w części zaspokoić roszczeń powoda.

W ocenie Sądu dopuszczalne jest zaskarżenie czynności dłużnika dokonanej w stosunku do jego majątku wspólnego nawet wtedy gdy wierzytelność jest skierowana jedynie przeciwko dłużnikowi i nie dotyczy majątku wspólnego. W takim przypadku rozwiązań należy poszukiwać w drodze analogii w zakresie uregulowań dotyczących odwołania darowizny. Jak przyjmuje się powszechnie, darowizny dokonane z majątku wspólnego małżonków, mogą być odwoływane w razie rażącej niewdzięczności obdarowanego w stosunku do jednego z darczyńców – bez zgody drugiego współmałżonka w części odpowiadającej jego udziałowi w przedmiocie darowizny (uchw. SN z 10.8.1988 r., (...), OSP 1990, Nr 8, poz. 296, z glosami kryt. A. S. i E. S.-T.; później wyr. SN z 8.5.2000 r., (...), niepubl.; wyr. SN z 24.2.2011 r., (...), L.; ostatnio wyr. SA w Białymstoku z 8.12.2017 r., (...), L.; sceptycznie wyr. SA w S. z 23.3.2017 r., (...), L.). Nie budzi też w orzecznictwie wątpliwości, że po śmierci jednego z małżonków, którzy dokonali darowizny ze swego majątku wspólnego, jego kompetencja do odwołania darowizny wygasa, a drugi z małżonków może odwołać darowiznę w części odpowiadającej jego udziałowi we wspólności przedmiotu darowizny (wyr. SN z 29.9.1969 r., (...), OSNCP 1970, Nr 7–8, poz. 137 i później wyr. SN z 24.2.2011 r., (...),). Wierzyciel ma prawo poszukiwać ochrony przeciwko dłużnikowi zmierzającemu do jego pokrzywdzenia, nawet poprzez wystąpienie z wnioskiem o zniesienie współwłasności. Postępowanie o zniesienie współwłasności może być wszczęte bowiem na wniosek osoby zainteresowanej, a więc takiej, która ma w tym interes prawny. Do grona tych osób, poza współwłaścicielem i jego spadkobiercą, należy również wierzyciel, jeżeli w postępowaniu egzekucyjnym zajęte zostało uprawnienie współwłaściciela do żądania zniesienia współwłasności (art. 887 § 1 w zw. z art. 902 i 912 § 1 k.p.c.). To samo dotyczy złożenia wniosku o dział spadku przez wierzyciela spadkobiercy, o ile uzyskał zajęcie takiego uprawnienia w postępowaniu egzekucyjnym. Tym bardziej wierzyciel ma więc prawo poszukiwać ochrony w stosunku do majątku, który drogą czynności fraudacyjnej wyszedł ze współwłasności.

Z uwagi na fakt, że w świetle przedłożonych dokumentów wszystkie okoliczności istotne z punktu widzenia oceny żądania powoda zostały wyjaśnione, Sąd pominął wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań obu stron, jako nieistotny dla rozstrzygnięcia. Oddalono również wniosek pozwanych o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia sprawy z powództwa Z. S. (1) o zapłatę toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. akt (...) oraz wniosek o zwrócenie się do tego sądu o nadesłanie w/w akt. W ocenie Sądu nie było potrzeby zawieszenia niniejszego procesu, albowiem wynik niniejszej sprawy nie zależał od wyniku tejże sprawy (art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.). Natomiast jak wynika z oświadczenia o potrąceniu złożonego przez pełnomocnika pozwanych na rozprawie w dniu 28 maja 2019 r. powyższe zmierzało jedynie do wykazania wierzytelności, jakie przysługiwały pozwanemu względem powoda, co było jednak bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, biorąc pod uwagę fakt pozostałej należności przysługującej powodowi względem niego już po dokonaniu potrącenia.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd uznał, że zostały spełnione wszystkie przesłanki pozwalające na uwzględnienie skargi pauliańskiej wobec pozwanej K. S. przewidziane w art. 527 § 1 i 2 k.c. i na podstawie przywołanych przepisów oraz art. 528 k.c. orzekł jak **w pkt I sentencji wyroku.**

Natomiast powództwo przeciwko Z. S. (1) oddalono (**pkt II sentencji wyroku**), bowiem w ocenie Sądu pozwany ten nie posiadał legitymacji biernej w niniejszym procesie, skoro art. 531 § k.p.c. stanowi, iż uznania za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową. Zatem w procesie ze skargi pauliańskiej pozwany jest wyłącznie osoba, która uzyskała korzyść majątkową, nie jest natomiast pozwany dłużnik, który dokonał zaskarżonej czynności prawnej. Wyjątek od tej zasady przewiduje jedynie § 2 wyżej cytowanego

artykułu; wyjątek ten dotyczy sytuacji, kiedy osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią, wówczas wierzyciel może ze skargą pauliańską wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na rzecz, której rozporządzenie nastąpiło. W rozpoznawanej sprawie przypadek powyższy jednak nie zachodził.

O kosztach procesu w orzeczeniu z mocy art. 98 k.p.c. Powód wygrał w całości proces przeciwko K. S., dlatego też zasądzone na jego rzecz od pozwanej całość poniesionych kosztów, tj. wynagrodzenie pełnomocnika (5.400 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa 17 zł) ustalone w oparciu o § 2 pkt 6) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265) oraz część opłaty od pozwu, od której powód nie został zwolniony (2.900 zł). Łącznie 8.317 zł (**pkt III sentencji wyroku**). Skoro natomiast oddalono w całości żądanie powoda, skierowane przeciwko Z. S. (1), należało zasądzić od powoda na jego rzecz koszty zastępstwa procesowego, które opiewały również jw. na kwotę 5.400 zł ustaloną stosownie do treści § 2 pkt 6) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800) (**pkt III sentencji wyroku**)

O niepokrytych w pozostałym zakresie kosztach sądowych orzeczone wobec pozwanej K. S. na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 98 k.p.c. i nakazano ściągnąć od niej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w O. kwotę 4.600 zł stanowiącą niepokrytą część opłaty sądowej od pozwu, od której to części powód został zwolniony (**pkt IV sentencji wyroku**).